

**59 WONINGEN
SPRUIT & BOSCH**

HARMELEN

Opleverboekje

INHOUDSOPGAVE

INGEBRUIKNAME VAN UW WONING

MECHANISCH VENTILATIESYSTEEM

ELEKTRICITEIT

AANSLUITINGEN GAS, WATER, ELEKTRA, TELEFOON EN CAI

CENTRALE VERWARMING

GARANTIES/NAZORG

ONDERHOUDSCONTRACTEN

ONDERHOUDSADVIEZEN

WIJZIGINGEN IN OF AAN UW WONING

WAT IS VERDER HANDIG OM TE WETEN

ADRESSEN VAN LEVERANCIERS EN TOEGEPASTE MATERIALEN

TEKENING RIOLERING

De informatie in deze map is zo zorgvuldig mogelijk samengesteld op basis van de beschikbare gegevens. Het is niet uitgesloten dat er toch onjuistheden vermeld zijn. Hieraan kunnen echter geen rechten of eisen tot schadevergoeding aan worden ontleend.

INGEBRUIKNAME VAN UW WONING

Vanaf het moment dat de aannemer de woning aan u oplevert bent u zelf aansprakelijk. Zorg daarom tijdig voor een OPSTALVERZEKERING voor uw woning.

Let op of uw opstalverzekering ook glasschade dekt. Zo niet dan is een aparte GLASVERZEKERING nodig.

Bij het betrekken van een nieuwe woning is aanpassing van de INBOEDELVERZEKERING dikwijls nodig. Bepaal dit voor uw eigen situatie. Vraag zo nodig advies bij uw verzekering of tussenpersoon. Zij beschikken over handige lijstjes waarmee u zelf de waarde van uw inboedel kunt schatten. Ook bij de Consumentenbond kunt u informatie vragen over 'goed verzekerd' zijn. Pas op dat u niet onderverzekerd raakt. Pas uw inboedelverzekering indien nodig jaarlijks aan de gestegen waarde aan.

MECHANISCHE VENTILATIE

Ventileren is noodzaak

Door ventilatie wordt verse lucht aan de woning toegevoegd en vochtige, vervuilde lucht afgevoerd uit de woning. Het meeste vocht in de woning produceert uzelf: bij uitademen, koken, douchen, wassen en drogen, schoonmaken enzovoorts.

U merkt dat uw woning vochtig is, onder meer doordat de ruiten vaak beslaan, muren beschimmelen en kleding klam wordt.

Ventileren is daardoor noodzakelijk om vochtproblemen te voorkomen. Daarbij komt dat het opwarmen van vochtige lucht meer tijd in beslag neemt dan droge lucht, waardoor onnodig energie wordt verbruikt.

Een tiental jaren geleden waren de woningen minder goed geïsoleerd dan nu, waardoor er voldoende verse lucht in de woning kwam.

De woningen worden tegenwoordig echter dermate goed geïsoleerd zodat uzelf voor verse lucht toetreding in uw woning dient te zorgen. Uitzetraampjes en ventilatie zijn voor de tussentijdse ventilatie bedoeld.

Met name in nieuwe woningen zit nog veel vocht in de bouwmuren.

In verband hiermee zijn de volgende aandachtspunten van groot belang.

- Kasten, banken en andere dichte meubelstukken de eerste maand niet tegen de muur plaatsen, in verband met de kans op schimmelvorming door te weinig ventilatie achter de meubels.
- Zet de mechanische ventilatie, ook tijdens uw afwezigheid, nooit uit.
- Verwarm uw woning gelijkmatig, ook op de slaapkamers en de zolder. Een temperatuur van tussen de 15°C en 20°C is goed.
- Laat binnendeuren en keukenkastjes de eerste weken op een kier staan.
- Verwijder zoveel mogelijk condenswater dat van de ramen naar beneden zakt.
- Onvoldoende ventilatie kan verkleuring van wanden en plafond tot gevolg hebben. Met name spuitwerk is tijdens het droogproces zeer gevoelig voor verkleuring door verontreinigde lucht.
- Een goede indicatie dat uw woning voldoende gedroogd is t.a.v. bouwvocht, is het moment waarop geen blijvende condens meer op de ruiten aanwezig is.
- Eventueel ontstane schimmelplekken eerst goed laten drogen en daarna met een zachte droge borstel behandelen.

Het mechanische ventilatiesysteem

Uw woning is voorzien van mechanische ventilatie. Dit systeem bestaat uit een centraal opgestelde ventilator, een kanalen stelsel en afzuigventielen in het plafond van de keuken, badkamer en het toilet. De kracht van de afzuiging is regelbaar in drie verschillende sterkten door middel van een zogenaamde 'standen-schakelaar', welke zich in de keuken bevindt.

Het afzuigstelsel zal gebruikelijk op de laagste stand staan, waarbij dan weinig lucht wordt afgevoerd. In sommige gevallen is het noodzakelijk dat extra vervuilde lucht wordt afgevoerd. Dit kan bijvoorbeeld zijn tijdens het koken en douchen, maar ook als er veel bezoek is. U kunt dan het beste de hoogste stand gebruiken. Laat als u klaar bent bij voorkeur de mechanische ventilatie nog een half uur op de hoogste stand aanstaan, zodat alle vocht en luchtjes verdwenen zijn.

In de keuken zijn twee afzuigventielen aanwezig. Eén hiervan is bestemd voor afzuiging van de ruimte. De ander kan gebruikt worden voor de aansluiting van een motorloze wasemkap.

Een mechanische ventilatie voert alleen lucht af en brengt geen verse lucht in de woning. Het is daarom noodzakelijk om zelf voor verse lucht te zorgen. Laat daarom de ventilatieroosters in de gevel open staan.

- Regelmatig condens op de ramen is een aanwijzing voor een te hoge vochtigheid in uw woning door onvoldoende ventilatie.

Het schoonmaken van de afzuigventielen

De afzuigventielen van de mechanische ventilatie verzamelen vet en vuil door de afvoer van vervuilde lucht, waardoor het voorkeur heeft om ze elk half jaar schoon te maken. Dit kunt u heel eenvoudig doen door een vochtige doek langs het afzuigventiel te halen. De meeste afzuigventielen kunt u geheel of gedeeltelijk uit het kanaalsysteem halen, en met een zachte zeepoplossing in zijn geheel reinigen.

De centrale ventilator dient eenmaal per jaar te worden gereinigd.

Door derden mogen geen werkzaamheden aan de afzuigunit of systeem worden verricht zonder toestemming in verband met de te verlenen garanties.

Onze installateur heeft in de bijlage een informatiebrief en een concept onderhoudscontract toegevoegd. Zie hoofdstuk ONDERHOUDSCONTRACTEN.

Handleiding

Bij de mechanische ventilatie-unit vindt u een handleiding behorende bij het systeem.

Bij het ontwerpen van uw woning en de keuze van het mechanische ventilatiesysteem is er vanuit gegaan dat het systeem nooit helemaal wordt uitgeschakeld. De mechanische ventilatie is uitgerust met een zeer zuinige elektromotor, die erop berekend is om permanent te draaien.

Afzuiging boven het kooktoestel

Voor een afzuigpunt boven het kooktoestel in de keuken, kunt u een motorloze afzuigkap aanschaffen en aansluiten op één van de twee ventilatiekanalen, bij voorkeur het kanaal welke het dichtst tegen de wand ligt. Een afzuigkap met een motor zou het in uw woning aanwezige ventilatiesysteem namelijk ontregelen.

ELEKTRICITEIT

In het algemeen zijn de elektraleidingen in de afwerkvloer weggewerkt. De exacte plaats van deze leidingen is niet aan te geven.

Spoor leidingen in de wanden op met een metaaldetector alvorens u gaat boren.

Beveiligd met een aardlekschakelaar

Via een aardlekschakelaar is de stroomvoorziening in uw woning beveiligd tegen lekstroom. Zodra ergens een defect ontstaat of als er te veel stroom wordt gebruikt, schakelt de aardlekschakelaar de stroomvoorziening uit.

Hoe u deze stroomstoring zelf kunt opheffen leest u hieronder. Wanneer u alles heeft gecontroleerd, neem dan contact op met een erkend installateur en/of Remu:

Remu te Utrecht

Telefoonnummer storings- / klantenservice 030 – 2976911.

Wat kunt u zelf doen om de stroomstoring op te heffen

Controleer eerst of de stroom overal in uw woning is uitgevallen. Ga dan naar de meterkast.

In de meterkast ziet u boven de elektriciteitsmeter twee onderdelen waar u bij storing zelf iets aan kan doen: een aardlekschakelaar en twee of meer groepschakelaars.

Elke groepschakelaar zorgt voor de stroomvoorziening van een deel van uw woning. In geval van storing zal de aardlekschakelaar op 'uit' staan.

1. Schakel alle groepschakelaars uit en schakel de aardlekschakelaar weer in.
2. Schakel nu één voor één de groepschakelaars weer in. Zodra de aardlekschakelaar uitvalt heeft u de juiste groep te pakken.
3. Schakel de desbetreffende groepschakelaar weer uit. Haal vervolgens alle stekkers van lampen en apparaten die op deze groepschakelaar zijn aangesloten uit de stopcontacten. Zie groepenverklaring in uw meterkast.
4. Schakel de aardlekschakelaar en de groepschakelaar weer in. Valt de elektriciteit weer uit, bel dan de installateur.

Blijft de schakelaar aan, dan kunnen de apparaten één voor één weer aangesloten worden op het stroomnet. Zodra de elektriciteit uitvalt, heeft u het apparaat gevonden wat de storing veroorzaakt. Laat het apparaat eerst repareren voordat u het weer aansluit op het elektriciteitsnet

Algemene informatie

De bedrading van de elektrische installatie is voorzien van een kleurcode volgens de onderstaande tabel.

Groen/geel	Aardingsdraad
Blauw	Nuldraad voor afvoer van stroom
Bruin	Fasedraad (P) voor toevoer van stroom
Zwart	Schakeldraad voor toevoer van stroom naar lichtpunt [wand of plafond]

Aandachtspunten

- Schakel voor het aansluiten van elektrische apparatuur met een vaste verbinding altijd de betreffende groep van de installatie in de meterkast uit. De groepenindeling hangt in de meterkast. Controleer altijd voor de zekerheid met een spanningzoeker of spanningtester of er inderdaad geen spanning meer aanwezig is.
- Voorkom overbelasting van de elektrische installatie. Op ieder apparaat en op iedere lamp staat in "Watt" aangegeven hoe groot het elektriciteitsverbruik is. Per groep van de elektrische installatie kan maximaal 3.500 Watt aan apparatuur en lampen worden aangesloten.
- Lampen
Sluit lampen altijd met een kroonsteentje aan op het aansluitpunt in het plafond. Er zijn diverse systemen in de handel waarmee u, op een door uzelf gekozen plaats, lichtpunten aan het plafond kunt aanbrengen.
- Indien u in een "loze" leiding draden wilt trekken gebruik dan niet de aanwezige controledraad hiervoor. Dit kan verstoppingen veroorzaken. Gebruik altijd een professionele trekveer.

AANSLUITINGEN GAS, WATER, ELEKTRA, TELEFOON EN C.A.I.

Water NV Waterleidingbedrijf Midden-Nederland
Rijksstraatweg 128a
3454 HK De Meern
Storingen 030 – 2487281

Elektra Remu
Postbus 8219
3503 RE Utrecht
klantenservice: 030 –2976868

Gas Remu
Postbus 8888
3503 SG Utrecht
Klantenservice : 030-2976868

Telefoon De telefoonaansluiting dient u zelf aan te vragen. Dit gaat het snelst via een telefoonwinkel.

C.A.I. Casema
Croeselaan 28
3521 CB Utrecht
telefoon 030-2890304

CENTRALE VERWARMING

Verwarmingsinstallatie

Voor de verwarming van uw appartement is een zogenaamde combi-ketel aangebracht. Deze ketel zorgt tevens voor de levering van warm tapwater. De ketel heeft een "gesloten" uitvoering; dat wil zeggen dat de ketel zelf de benodigde verbrandingslucht direct van buiten aanzuigt en de verbrandingsgassen ook weer afvoert

Handleiding

Bij de cv-installatie vindt u een uitgebreide handleiding van de verwarmingsketel. Hieronder zijn in het kort enkele belangrijke punten aangegeven.

Regeling

De verwarmingsinstallatie kan, via de kamerthermostaat hoger of lager gezet worden. De kranen van de radiatoren in de huiskamer moeten altijd open blijven staan in verband met het goed functioneren van de ketel. Het is mogelijk de kamerthermostaat door een klokthermostaat te vervangen.

Bij strenge koude is het verstandig om de radiatorkranen die normaal gesloten zijn iets open te zetten en de nachttemperatuur niet onder de 15° C te laten zakken. De ketel zelf is voorzien van een vorstbeveiliging.

In de zomerperiode kunt u volstaan met het laag zetten van de kamerthermostaat. De ketel zal dan alleen in bedrijf komen voor het leveren van warm tapwater.

Onderhoud

Voor het goed en veilig functioneren van de ketel is het absoluut noodzakelijk dat de ketel ieder jaar een onderhoudsbeurt krijgt, die uitgevoerd moet worden door een erkend installateur.

Wij adviseren u hiervoor een ONDERHOUDSCONTRACT met een erkende installateur af te sluiten. Wanneer er plotseling een storing in uw installatie optreedt (bijvoorbeeld in het weekend) kunt u op deze installateur een beroep doen en zit u niet lang in de kou.

Onze installateur zal u een aanbieding doen toekomen zie hiervoor hoofdstuk
ONDERHOUDSCONTRACTEN

Zorg ervoor dat de naaste omgeving van de ketel stofvrij blijft. Dit voorkomt overmatige vervuiling van de ketel. Natuurlijk slaat u ook geen brandbare en/of explosieve stoffen in de directe omgeving van de ketel op.

Ontluchten van de installatie

In de handleiding van uw verwarmingsketel is omschreven op welke wijze de installatie moet worden ontluicht. Voor een goede werking kan het noodzakelijk dat het systeem regelmatig wordt ontluicht. Vooral vlak na de montage kan het zijn dat dit meermalen dient te gebeuren.

Storingen

Sommige storingen kunt u zelf oplossen met behulp van de handleiding welke bij de ketel is achtergelaten. Voor andere storingen is het raadzaam een erkende installateur in te schakelen.

BIJ EEN STORINGSMELDING DIENT U AAN UW INSTALLATEUR HET KETELNUMMER TE VERMELDEN

Aandachtspunten

- Klokthermostaat
De aangebrachte kamerthermostaat kan eventueel door een klokthermostaat worden vervangen.
- Thermostatische radiatorcransen
U kunt deze cransen niet zonder meer aanbrengen. Raadpleeg de handleiding van de verwarmingsketel.
- Vloer[bij]verwarming
De gewenste vloertemperatuur kunt u instellen op de thermostaatverdeler. Let op, u dient de stekker van de vloerverwarming te allen tijde in de wandcontactdoos te laten zitten. In het voor- en naseizoen kunnen de cransen van de radiatoren / convectoren dichtgedraaid worden en kunt u alleen van de vloerverwarming gebruik maken. Op het moment dat u merkt dat de gewenste temperatuur niet bereikt wordt met alléén vloerverwarming dient u de radiatoren / convectoren weer open te draaien.

ONDERHOUDSCONTRACTEN

Zoals reeds in het onderdeel centrale verwarming is aangegeven, adviseren wij u hiervoor een ONDERHOUDSCONTRACT met een erkende installateur af te sluiten. Wanneer er plotseling een storing in uw installatie optreedt (bijvoorbeeld in het weekend) kunt u op deze installateur een beroep doen en zit u niet lang in de kou.

Onze installateur zal u 2 a 3 maanden na oplevering een GIW onderhoudsbeurt aanbieden en 2 a 3 maanden voor einde opleveringstermijn een onderhoudsabonnement.

In de garantieperiode van 2 jaar kan tijdens kantooruren gebeld worden naar Breman Harderwijk

Telefoon 0341-414844

's-Avonds en in het weekend telefoonnummer 0900-8212174

Zie bijgaand de informatiebrief en het concept onderhoudscontract voor de mechanische ventilatie van de firma ConfortServices.

ONDERHOUDSADVIEZEN

Hierna volgen een aantal voorschriften met betrekking tot het onderhoud van uw woning.

Het is van belang dat u regelmatig kwetsbare onderdelen schoonmaakt zoals beglazing, het schilderen tegelwerk. Hierdoor heeft vuil geen kans om zich in de ondergrond te trekken.

Één of twee keer per jaar al het houtwerk in en om de woning grondig schoonmaken voorkomt voortijdige problemen en geeft aan uw woning de uitstraling die u ervan verwacht.

In de bijlage doen wij u een onderhoudsadvies van het schilderwerk toekomen.

WIJZIGINGEN IN OF AAN UW WONING

Het bestemmingsplan voor het gebied waarin uw woning ligt geeft aan welke uitbreidingsmogelijkheden er aan de buitenzijde van uw woning zijn toegestaan. Wanneer u uitbreidingsplannen heeft, informeer dan eerst bij Bouw- en Woningtoezicht naar de mogelijkheden die het bestemmingsplan toestaat.

Procedures bij uitbreiding van en wijziging aan uw woning

Wanneer u wijzigingen in of aan uw woning wilt (laten) aanbrengen is het verstandig om vooraf bij Bouw- en Woningtoezicht te informeren of er een bouwvergunning nodig is of dat met een meldingsplicht volstaan kan worden.

Wanneer een bouwvergunning is vereist kan Bouw- en Woningtoezicht doorgaans ook aangeven aan welke eisen uw plannen zullen moeten voldoen om voor een bouwvergunning in aanmerking te komen.

Consequenties voor de garantieregeling

Wijzigingen of uitbreidingen die na het gereedkomen van de woning worden aangebracht vallen niet onder de garantieregeling. Wanneer de wijziging of uitbreiding vakkundig is uitgevoerd blijft de garantieregeling op de rest van uw woning van kracht.

WAT IS VERDER HANDIG OM TE WETEN

Leidingwerk

- Tussen de keuken en de groepenkast loopt een loze leiding. Deze kan benut worden als u een elektrisch kooktoestel wilt aansluiten. U moet dan wel zorgen voor een aanpassing aan de groepenkast. De benodigde werkzaamheden dienen door een erkende installateur te worden uitgevoerd.
- U dient er rekening mee te houden dat er in de hal gas- en waterleidingen in de dekvloeren zijn ingestort.
- De radiator leidingen zitten voor het grootste gedeelte verwerkt in de dekvloeren van uw woning. Om deze reden is het niet mogelijk om in de vloeren de boren of te spijkeren. Als u toch iets op uw vloer wil bevestigen, kunt u het beste montagekit gebruiken.
- Ten behoeve van een extra PTT- of CAI-aansluiting in uw woning lopen loze leidingen naar de slaapkamers. Alleen goedgekeurde telefoontoestellen zijn toegestaan. U herkent een goedgekeurd toestel aan de blauwe sticker met een NL-nummer.

Woninginrichting

- Het is aan te raden in het eerste jaar de wanden tussen de kamers te behangen en niet te sauzen in verband met mogelijke krimpscheuren en verkleuring door droging van de woning. Ook wordt het aanbrengen van sierpleister afgeraden om de bovengenoemde reden.
- De verdiepingvloeren van uw woning zijn van beton. Het ophangen van bijvoorbeeld verlichting gaat het beste door met een klopper of hamerboor een gat te boren dat bij voorkeur niet dieper is dan 35 mm, zodat beschadiging van wapening en leidingen kan worden voorkomen. Het boren van gaten ten behoeve van de open haard in de eerste en tweede verdiepingvloer is in verband met de in de vloer aanwezige leidingen en wapening NIET toegestaan, met uitzondering van de daarvoor aangegeven plaats.
- Alle plafonds en de wanden boven het tegelwerk zijn afgewerkt met een witte spuitpleister. Indien u de plafonds wilt overschilderen, adviseren wij u het volgende:
 1. het plafond afstoffen met een zachte borstel of handveger;
 2. bij voorkeur met een schapenvachtroller en latexmuurverf aanbrengen; het beste resultaat wordt verkregen als u de muurverf in twee lagen kort na elkaar aanbrengt, waarbij u de verf enigszins verdunt door circa 5% water toe te voegen;
 3. Wij adviseren u om gebruik te maken van een goede latexmuurverf, deze kunt u bij de vakhandel kopen.
- Indien u plavuizen of vloertegels wenst aan te brengen op de cement dekvloer dan raden wij u aan hiervoor een elastische lijm te gebruiken in verband met de [geringe] werking van de vloer, die in het begin nog mogelijk is.
- Indien u iets aan een betegelde wand wilt ophangen kunt u het beste als volgt te werk gaan (let op aanwezige leidingwerk):
 - Bij voorkeur boren in voegen om beschadigingen aan tegels te voorkomen.
 - Indien u in een tegel wil gaan boren, met een centerpons een klein putje in de tegel maken of een stukje plakband aanbrengen om het weglopen van de boor te voorkomen.
 - Bij gebruik van een klopperboormachine het kloppermechanisme pas aanzetten wanneer u met boren door de tegel heen bent.
 - De plug ongeveer 10 mm dieper dan het tegeloppervlak aanbrengen, dit voorkomt barsten van de tegel bij het indraaien van de schroef.
 - U dient er rekening mee te houden dat er in de muren leidingwerk aanwezig is.

- Het servicenummer met hierbij vermeldt de leverancier van uw cv-ketel en mechanische ventilatiesysteem staat in de gebruiksaanwijzing welke bij de desbetreffende apparaten ligt.
- De sloten in uw woning dienen minstens éénmaal per jaar gesmeerd te worden. Hiervoor moet bij voorkeur grafiet gebruikt worden.

ADRESSEN VAN LEVERANCIERS EN DE TOEGEPASTE MATERIALEN

(Standaard)keukens	V & S Keukens Postbus 40355 3504 AD Utrecht tel. 030-2475161 fax. 030-2475150
Sanitair	Gévier Rumpsterweg 8b 3981 AK Bunnik tel. 030-6571299 fax. 030-6561923
Tegelwerk	Interkeramiek bv Rumpsterweg 8b 3981 AK Bunnik tel. 030-6562148 fax. 030-6571052 Verder verwijzen wij u naar de op uw woning van toepassing zijnde meerwerklijst.
Palen:	Prefab betonnen heipalen
Casco:	Kalkzandsteen dragende wanden met breedplaatvloeren.
Binnenspouwbladen	Kalkzandsteen
Metselwerk buitenspouwblad	Gevelsteen: Merk 316512 Brada Bremberg hv wf Art.nr. 1018112 Bouwmaterialenhandel Kooy te Bilthoven Dakpannen: RBB-betondakpannen Model Neroma Cisar, kleur Nero
Binnenwanden	Gibowanden. Ten behoeve van het bevestigen van e.e.a. dient men speciale gipspluggen te gebruiken.
Afwerkvloer	Cementdekvloer. Circa 50 mm. Attentie: In de afwerkvloer lopen leidingen! Er mag in deze vloer <u>niet</u> gespijkerd en <u>geboord</u> worden.

Buiten-deur-kozijnen	Timmerfabriek Ter Huurne Postbus 19 7480 AA Haaksbergen tel. 053-5721408
Binnendeuren en -kozijnen	Berkvens Postbus 2 5710 AA Someren tel. 0493-492933
Hang- en sluitwerk	Fabriek Buva Postbus 29019 3001 GA Rotterdam tel. 010-2802000
Mechanische ventilatie	Bemar bv Postbus 3705 6014 ZG Ittervoort tel. 0475-567111
Elektrische installatie	L.B. de Waerd Elektrotechniek Mandenmakersstraat 190 3194 DG Hoogvliet tel. 010-4166488
Loodgieter	Breman Harderwijk bv Postbus 48 3840 AA Harderwijk tel. 0341-414844
C.V.	Breman Harderwijk bv Postbus 48 3840 AA Harderwijk tel. 0341-414844
Beveiligingsinstallatie	Proper Alarmsystemen Volgens uw offerte

Beglazing	Pilkington Benelux bv 's-Gravenlandseweg 406 3125 BK Schiedam tel. 010-4159800
Schilderwerk	Pebe Schilderwerken bv Postbus 40 5160 AA Sprang Capelle tel. 0416-312424
Plafonds	Van Boxtel afbouw bv Biestkampweg 21 5249 JV Rosmalen tel. 073-5211004
Dakkapellen	Vuren Hawa Postbus 7 4214 ZJ Vuren tel. 0183-672323 fax. 0183-670207
Tegelzetter	Betting & Rensing bv Eimersweg 12 7137 HB Lievelede tel. 0544-376576

TEKENING RIOLERING

Hierna volgen de tekeningen waarbij de situering van de rioleringsstukken is aangegeven. Mocht te zijner tijd de riolering moeten worden ontstopt dan zijn deze tekeningen van belang, zodat onnodig graafwerk kan worden voorkomen.